

NE MÜMKÜN

Sürlerimde hep sonbaharı sevdim
Çünkü benim sonbaharım sendin
Düşen yapraklar gibi
Ben sana geldim ..
Yaşımdan büyüktü dertlerim
Düşlerimin hesabı yoktu
Çoktu hayallerim
Ve bunca yıl
Aşkı haykırmak için bekledim..
Hani hiç eskimeyen
Eskide kalan
Sözler vardır ya
Gelişi güzel söylenmeyen
Bir türküde söylendimi
Dillerden düşmeyen
İşte sen benim
Dilimden düşmeyen
Safi kaderimsin ..
Kayıp yıllarımın kefaleti
Unutmakı !!!
Yalnızlık yaşatır sefaleti
Sırra kadem bassada insan
Geçmişinin tekrarıdır göreceği..
Gördüğüm en güzel kadın
Sana dair
Ezberlerim vardır benim
Mesela ;
Düşlerimi istilâ eden gözlerin
Ne zaman aklıma gelse
Sorgusuz sualsiz
Son istikametim ..
Sen !
Tutkularıma tutsak kaldığım
İç zindanım
Kasırgalardan kaçıp
Rüzgârına yakalandığım
Yüreğin dert görmesin
Biliyorumki
Birgün sende seveceksin
Bir ağacın gölgesinde
Beni düşüneceksin
Yada , bir suyun kenarında
Denizin en koyu mavisinde
Seninde , yüreğin çarpacak elbette
Eğer ortak bir yaşam varsa
İkimiz içinde
Ne mümkün
Ne mümkün aşka ihanete ..

Alper ÖZSAKINÇ

BAYRAMLAR

Bayram telaşı bir başkadır
Titizlikle, planlar, hazırlıklar yapılır
Yemekler, ikramlar düşünülmeli
Küçük, büyük mutlu olmalı, sevinmeli.

Bayramı bayram yapan, eştir, evlattır
Konu-komşu, akraba, arkadaşdır.
Birlikteliği sağlayan sevgidir, bağlıdır
Besleyebildiğimiz içten duygulardır.

Nice, nice bayramlara, kutlamalara
Barış içinde, sağlıklı ve huzurla
Bilelim aile, ev-bark, dost kıymetini
El ele, muhabbetle tadalım bereketini.

Hüsniye ÖZER

AYASOFYA HİTABESİ / Necip Fazıl KISAKÜREK

Gençler! Bugün mü, yarın mı, bilemem; fakat Ayasofya açılacak.. Türk'ün bu vatanda kalıp kalmayacağından şüphesi olanlar, Ayasofya'nın da açılıp açılmayacağından şüphe edebilirler.

Ayasofya açılacak. Hem de öylesine açılacak ki, kaybedilen bütün manalar, zincire vurulmuş kan revan içinde masumlar gibi, ağlaya ağlaya, üstünü başını yırtıp yırtıp onun açılan kapılarında dışarıya vuracak.. Öylesine açılacak ki, bu millete iyilik etmiş sanılan kötülerle, kötülük etmiş sanılan iyilerin gizli dosyaları da onun mahzenlerinde ele geçecek.

Ayasofya açılacak.. Bütün değer ölçülerini, tarih hükümlerini, dünyalar arası mahsup sınırlarını, her iş ve her şey hakkındaki gerçek miyarları çerçeveleyici aziz bir kitap gibi açılacak

Allah tarafından mühürlenmiş kalplerin kapısını mühürlendiği Ayasofya, yine onların aynı şekilde mühürlenmeye yeltenip hiçbir şey yapmadığı, günden güne kabaran akını durduramadığı ve çıllaşacağı günü dehşetle beklediği mukaddesatçı Türk gençliğinin kalbine eş, açılacak!..

Ayasofyayı, artık önüne geçilmez bu sel açacak.

Bekleyin gençler!.. Biraz daha rahmet yağsın. Her yağmurun arkasında bir sel vardır. Hepimiz şöyle diyelim, O selin üstünde bir saman çöpü olsam daha ne isterim.

Gençler, kayaları biçecek, ormanları tıraş edecek ve betonarmeleri söküp götürerek olan bu sel yakındır. Allah, mukaddes zatının ve resulünün dostlarıyla beraberdir...

Fatih ve Onun Yeni Nesline Selam!

BENİM HİKAYEM

Herbir yağmur damlasına gizlediğim umutlarımla
Mavinin, yeşilin ve yağmurlu grininin tüm tonlarıyla
Her gözümü açtığında Seninle
yeni güne diyorsam merhaba
İşte budur benim tüm hikayem

Üşüyorum, beni ısıt dediğinde
Parmaklarınızı istemsiz bir şekilde kenetlendiğin de
Yüreğimin ateşiyle ısıtabildiysem seni bir nebze
İşte budur benim tüm hikayem

Mustafa PARLAK

SÖZ DERYASI

İnsana imtihan olarak özlemek yeter!
Bir şehri...
Bir sesi... Bir nefesi...

Cahit ZARİFOĞLU

Doğru Kal

Aç gözünü, bak çevrene,
Hayat dersten ibarettir.
Başka gelmezsin evrene,
Aşk, biraz da esarettir.

Esir olma hiç kimseye,
Kul, köle olma nesneye,
Aç gönlünü bir esneye,
Sevgi hepten cesarettir.

Korkma, Allah yolun açar,
Kötüler önünden kaçır,
İyiye zenginlik saçır,
Gerçek yaşam ahirettir.

Yozcu'm dünyada doğru kal,
Gönlünü hep güzele sal,
Nasibinde olanı al,
İnsan, bir kemik, bir ettir.

Hakan YOZCU

ATEŞBAZ

Al bu mavi göğüm senin olsun
Yeter ki yanımda kal
İkimize yeter mi bir tek yürek, ateşbaz
Benim payıma düşeni de
N'olursun sen al

Gözlerinle yaktığın bu yalnızlık alevi
Yataksız bir nehir gibi nereye akar
Ben bir buz kütesi; sense, ateşbaz
Dokun gözlerinle bu yüreğime
Varsın saçlarma yağsın ince ince kar

Dudaklarından henüz çıkmadan her söz
Kulaklarımda yankılanıp durur
Ben yalnız bir od'um, sense ateşbaz
Kocaman bir alevin içinde yüzüyorken
Gizlerinde ve dehlizlerinde aklım vurulur

Sensizlik yeryüzünü kaplıyor geceleri
Gözlerimi bir an uyku tutmuyor
Bana dair neleri biliyorsun ateşbaz
Ellerimle nereye dokunsam
Kalbimin süveydâsı orda oluyor

Avuçların göğe doğru duada
Gözerin bulutlar ardına saklı
Ben pervane, sense usta ateşbaz
Yakıyorsun, yanıyorum hepsi bu
Bu sevdam ki senden başkasına yasaklı

Mehmet EKİCİ

İLK ŞİRLER

SEKİZ YÜZ ELLİ YEDİ*

Valâ'ya

İslâmın beklediği en şerefli gündür bu;
Rum Konstantiniyye'si oldu Türk İstanbul'u!
Cihana karşı koyan bir ordunun sahibi,
Türkün genç padişahı, bir gök yanlır gibi
Girdi "Egrikapı"dan kır atının üstünde;
Fethetti İstanbul'u sekiz hafta üç günde!
O ne mutlu, mübarek bir kuluymuş Allahın...
"Belde-i Tayyibe"yi fetheden padişahın
Hak yerine getirdi en büyük niyazını :
Kıldı Ayasofya'da ikindi namazını...
İşte o günden beri Türkün malı İstanbul,
Başkasının olursa yıkılmalı İstanbul.

Nazım Hikmet
[Ümid, 13 Kânun-ı sani 1337/1921]

AYASOFYANIN TARİHÇESİ

Kilise Olarak (537-1453) = 916 YIL
Cami Olarak (1453-1934) = 481 YIL
Müze Olarak (1934-2020) = 86 YIL
Yerinden Cami Olarak (2020-....) = ∞ YIL

Ayasofya Camii Gravürü-1876

Sessiz Gemi

Artık demir almak günü gelmişse zamandan
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.

Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil, ne de bir kol.

Rihtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli,

Bičare gönüller! Ne giden son gemidir bu!
Hırcanlı hayatın ne de son matemidir bu.

Dünyada sevilmiş ve seven nafile bekler;
Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.

Bir çok gidenin her biri memnun ki yerinden,
Bir çok seneler geçti; dönen yok seferinden.

Yahya Kemal BEYATLI

ÇAĞ'IN ÇIĞLIĞI

Ayşe İSMETOĞLU

Bir çığlık düşlerinin, dişlerinin arasında...
Duyulsun, daha da uzağa ulaşsın diye, içine
onlarca alfabe sığdırılmış. İşte bu yüzden her dilde
aynı, her coğrafyaya aşına. Yokluğun, soğukun,
açlığın çığılı... Yalnızlığın, çocukluğun,
kadınlığın... İşsizliğin, hastalığın, insanlığın çığılı...

Bir de dışarıdan görünmeyen, sessiz, belki
kimilerine göre yersiz çığılıklar da dolanıyor bu
arzin göğünde. Görünene, duyulana bile
kayıtsızken insan, bu ruhsal debelenişi neden
umursasın değil mi? İlla bir ses, bir çirpiniş ya da
bir patırtı mı olmalı? İlla karanlık, havasız, çamur
mu olmalı ortalık? Biraz anlaşılacak, duyulmak için.

Her hanede gizli, her lokmayla tıkanmış, her
sözyle sınanmış insanların dünyası burası.
Gelecek filmlerinde gördüğümüz gibi ruhsuz,
mırılıtlı, amaçsız yürüyor kalabalıklar. Başları eğik,
bakışları ürkek kimilerinin.
Kimilerinin kibri dağları alt
etmiş, gözleri delici.
Hâlbuki sol omuzlarının
sağ çaprazında

DİYEMEDİM

Şöyle bir göz atıp geçti yanımdan,
Ne olur birazcık dur diyemedim!
İltifatın hayat, sitemin zindan
Bir kere halimi sor diyemedim!

Hüzün kışlasında kaldım piyade,
Aslımı kaybetmiş bir asilzade,
Benim bu derdimin çaresi sende,
Hasretin içimde kor diyemedim!

Varlığımı verdim hoş bir hevесе,
Koştum arkasından nefes nefese,
Bana yücelerden gel diyen sese
Elimden tutmazsan zor diyemedim!

Yokuş çıkmaktayım, mesafe uzak,
Yolumun üstünde binlerce tuzak,
Şeyhettin'im şöyle içten duyarak,
Yetiş imdadıma yar diyemedim!

Şeyhettin YALÇINKAYA

kopuyor kıyamet. Hâlbuki aynı kimsesizlik, aynı
bencilik, aynı geçicilik...

Haydi, tüm bu karamsarlıktan bir ney sesinin
huzuruna çekilelim! Çok mu alakasız, çok mu garip
geldi size. O zaman hatırlayalım unuttuğumuzu.
Ney bir kamıştı. Balçıkta uzamıştı boyu, dumanlıydı
başı ve henüz olgunlaşmamıştı çığılı. Sonra bir
gün delik deşik yaralarından içeri temiz soluklar
girdi, sırlarını bambaşka bir dille anlattı bize. Bu
yüzden ki her insanın acısını hafifletecek bir umdu
vardır ya da her ruhun bir sükût durağı. Ney gibi,
neyzen gibi çığılı nağmeye çevirenlere
selam olsun. Sırlardan
duaya erenlerden
olmaya niyet
olsun...

SON KUŞLAR

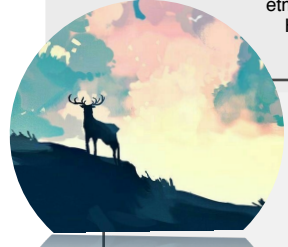
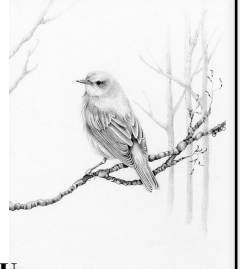
son kuşlar da uçup gideli göğümüzden
olmuş bir üç beş yıl kadar
yazık, farketmemişiz oysa
kimi başımızın üstünden geçivermiş
kimi yanımızdan yoremezden
illâ ki gitmişler
ve dönmeyecekler/miş

artık yalnızız işte
onca aşk, onca sevgi
onca umut ve hayallerim
nerdesiniz ey!

ne kaldı elimizde hayata dair
ve mutluluğa, sevince, neşeye dair ne kaldı
meğer birer birer uçmuş, hepsi avuçlarımızdan
zehir zemberek bir rüzgâr, önüne katmış
ve hepsini bir yana savurmuş zaman

artık yalnızız işte
aşk yokmuş
sevgi kalmamış
umut ve hayaller işe
hiç olmamış zaten
nerdesiniz ey!

Turan BORANOĞLU

—SONELER—

Hüseyin Avni CENGİZ

Sone 1

Sen güldün de gamzende karıldı aşkın harcı
Çocuksu çılgınlıklar kamçılایan sesinle
Üşüyen yüreğimi ısıtıp nefesinle
Yeşertsen, sonbahara yolu düşmüş ağacı

Konuşurken seninle şaşar zaman sarkacı
Akrebiyle sevişir yelkovan sonsuz kinle
Vahşi erinci tutan nabzımı bir kez dinle
Ben kapıda son yolcu sen kapı tutan hancı

Yazık kalmaya çok geç fakat gitmeye erken
Sevgisizlik çölünü bakışların yakarken
Boğulup yitiyorum düşlerimin selinde

Akdeniz rüzgârları kıskırtıyor kalbimi
Unutulmuş türküler hislenirken dilinde
Orası kasrın mydı تنها duvar dibi mi

BİR KİTAP: BU ÜLKE, Cemil MERİÇ

•Kamus, bir milletin hafızası, yani kendisi; heycanıyla,
hassasiyetiyle, şuuruyla. Kamusa uzanan el namusa uzanmıştır.

•Din, Avrupa için bir afyondur, bütün ideolojiler gibi.

•Şöyle diyelim; Avrupa Tanzimat'tan beri aynı emelin kovalayıcısıdır: Türk
aydınında mukaddesi öldürmek. Mukaddesi yani İslamiyet'i.

•Demokrasinin ta kendisidir İslamiyet.

•Avrupa. Servetin, şöhretin, şehvetin daveti.

•Ama, ırfanı tabiiyet değiştiren aydınlarımız yeni Tanrılarına evlatlarını kurban
ederler. Cevdet Paşa'nın torunu katolik rabibesi, Fikret'in oğlu Protestan papazı
olur. Haluk bir cins isimdir artık; tarihten kaçanların ismi.

•Hoca öğretmen oldu, talebe öğrenci. Öğretmen ne demek? Ne soğuk, ne
haysiyetsiz, ne çirkin kelime. Hoca öğretmez yetiştirir, aydınlatır, yaratır.
Öğrenci ne demek? Talebe isteyendir; isteyen, arayan, susayan.

•Her dudakta aynı rezil şikayet: Yaşamaz bu memlekette! Neden? Efendilerimizi
rabatsız eden bu toz bulutu, bu lağım kokusu, bu insan ve makine uğultusu mu?
Hayır; onlar Türkiye'nin insanından şikayetçi. İnsanından, yani kendilerinden. Aynaya tabanmülleri
yok. Vatanlarını yaşamaz bulanlar; vatanlarını "yaşamaz"laştıranlardır.

•IV. Murad'a, Süleyman devrine dön! Diye haykıran Koçi Bey, Reşit Paşa'ya kadar Osmanlı
Devleti'nin bütün islahatçıları gerici. Dante, yaşadığı çağdan öğrenir. Balzac eserini iki ezeli
hakikatin ışığında yazar kilise ve krallık. Dostoyevski mâziye âşik. Dante gerici, Balzac
gerici, Dostoyevski gerici!

•Argo, kanundan kaçanların dili. Uydurma dil, târihten kaçanların... Argo, korkunun ördüğü duvar;
uydurma dil, şuarsuzluğun. Biri günabları gizleyen peçe, öteki ırfanı boğan kement. Argo, yaralı bir
vicdânın sesi; uydurma dil, bafizasını kaybeden bir neslin.

•Târih, eserlerini iki defa oynarmış: Önce trajedi, sonra komedi olarak. Roma'nın kazları
heybetli bir trajedinin kahramanıydılar, bizimkiler tatsız bir komedyanın aktörleri.

[Kitaptan alıntılar.]

ATALAR SÖZÜ Deli olmadan veli olunmaz.

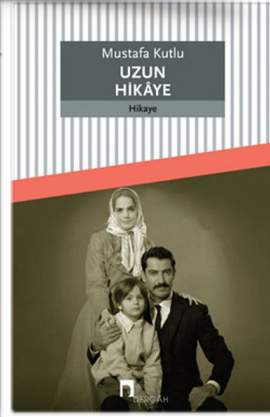
muhayyile: Olmamış şeyleri zihinde kurma ve kurgulama
yeteneği. Hayal kurma gücü. Dilimize Arapçadan
geçmiştir. Zihinde canlandırma mânasındaki tahvil
kelimesinden türetilmiştir.

LUGATÇE

HİKÂYESİ

Mustafa KUTLU

Pelvan Sülman yetim torunu Ali'yle birlikte Bulgaristan'dan İstanbul'a göç eder. Hemşehrilerinin yardımıyla Eyüp Sultan'da bir eve yerleşirler. Burada sebze yetiştirip, hayvan bakarak hayata tutunurlarken Ali de bir yandan okula gider. Pelvan Sülman'ın ölümüyle Ali, dedesiyle yaşadığı eve dönmek istemediğinden her şeyi satın evden ayırır. Bu sırada ortaokulu bitirir; kâtiplik, kitapçılık, muhasebe ve avukat yardımcılığı gibi pek çok işte çalışır. Aynı mahalleden tanıştığı Münire'yle birbirlerine âşık olurlar. Münire'nin ailesi sinema işletmektedir ve mahallenin belalılarından. Evlenmelerine izin vermeyeceklerini bildiklerinden durumu Münire'nin ailesine hiç açmazlar. Münire de ağabeylerinden korktuğundan kaçamaz. Bir gün aile Münire'yi sinema sahibinin oğuluyla evlendirmeye kalkar. Münire karşı çıkınca da onu tekme tokat döverler. Bu olay üzerine Münire, Ali'yle kaçmaya karar verir. Ali hem Münire'yi kaçırmış hem de işletikleri sinemayı ateşe verir. Münire'nin ailesi peşlerine düşer. Çift, aileyi yakalanmamak için yıllarca şehir şehir dolaşır.

"Ne zaman annem aklıma düşse, o vagondan evi hatırlıyorum. Sisler arasında beliren bir masal gemisi gibi."

"Küçük istasyon binasının arkasında, battal bir hatta çekilmiş, eski bir vagona kalıyorduk. Vagondan ev. Babam erkenden işe giderdi. Ben uyandığımda yoktu yani. Annem o sırada dışarıda olurdu. Tavuklara yem veriyor tabii. Kızardım ona. Beni bekle, beni uyandır, birlikte yem verelim diye. Dışarıda yakıcı bir güneş vardı. Yazın güneş, kışın kar. Doğuda bir yerlerde olmalıydık. Annem vagon evin önüne bir bahçe kurmuştu. Vagonun çatısına çekilmiş iplere dolaşık ebruli, mavi kahkaha çiçekleri, cennet süpürgeleri, gece safaları, kadifeler, hatta tenekeler kutulara dikilmiş iki de karanfil vardı. Havalara serinleyince karanfilleri içeri alırdık. Vagon evin ırmağa bakan yüzüne bir pencere açılmıştı. Karanfilleri onun önüne koyardık. Sabah uyandığımda, pencereden sızan güneş gözlerimi kamaştırır; ortalığı bir karanfil kokusu kaplardı. Tavuklar için küçük bir tahta kümes, bir de fino köpeğimiz vardı. Annem tulumbadan su çeker, elimi yüzümü yıkardı. Sonra vagonun gölgesine çekilip fasulye ayıklardı. Ben oralarda oynar, kargalara taş atardım. Öğleye doğru posta katarı geçer; onun ardına bir marşandiz yarışmaktan yorgun düşer, annemin dizine başımı koyar ve o saatlerde uyumuş olurum. Zihnimde kalan gökyüzü, bulutlar ve annemin berrak mavi gözleri. Akşam ezanının önu sıra babam elinde bir zembil, ekmeğe, sebze bana mutlaka bir kağıtlı veya kırmızı beyaz halkalı şeker ile çıkagelirdi."

"Babam onu hiçbir işinde yalnız komaz, kendi gömleğini, pantolonunu ütüler, yemek bile yapardı. Birlikte erişte keser, hatta reçel kaynatırlardı."

"Annemle babamın birbirlerine duyduğu aşk, gün geçtikçe azalacağına artmış, bütün o yolculukları sürgünleri, çaresizliği birlikte göğüslemişlerdi."

"Anneme olan bitimsiz aşkın ömür boyu sürdüğünü, onun bıraktığı boşluğu bir başkasının asla dolduramayacağını adım gibi biliyordum. Evlilik cüzdanından çıkardığı resmini büyütmüş, duvara asmıştı. Bilhassa sabahları işe gitmek için evden çıkarken fotoğrafa birkaç kez bakmadan edemezdi. Görenler sanır ki bu bakışma onu üzer, içini gam-kasavet basardı. Hayır. Tam tersi. İçi açılır, yüzüne aydınlık vurur, bir ısıltı tutturarak kapıdan çıkardı. Annem sanki babamın içinde şarkı söylüyordu."

"Turna katarları gurbetteki sevgiye selam götürüyor. Karlı dağlar aradaki engeldir. Bacasında dumanlar yükselen beyaz badanalı kırmızı kiremitli kulübe kartpostal duyarlılığının mutluluk simgesidir. Köprü sevgilileri kavuşturur; iri gövdeli, serin gölgeli ağaçlar güvenliği temsil eder."

"Mızıkanın nağmeleri otel penceresinden sızıp kasabanın dumanı tüten kırmızı kiremitli damlarına doğru yayılmaya başladı. Nereye kadar gider bu ses, kime ulaşır?"

müzik

BARİŞ MANÇO

Sarı Çizmeli Mehmet Ağa

Yaz dostum, güzel sevmeyene adam denir mi?
Yaz dostum, selam almayana yiğit denir mi?
Yaz dostum, altı üstü beş metrelik bez için
Yaz dostum, boşa geçmiş ömre yaşam denir mi?

Yaz dostum, yoksul görsen besle kaymak bal ile
Yaz dostum, garipleri giydir ipek şal ile
Yaz dostum, öksüz görsen sar kanadın kolunu
Yaz dostum, kimse geçmez bu dünyadan mal ile

Yaz dostum, Barış söyler kendi bir ders alır mı?
Yaz dostum, su üstüne yazı yazsam kalır mı?
Yaz dostum, bir dünya ki haklı haksız karışmış
Yaz dostum, boşa koysan dolmaz, dolusu alır mı?

NAKARAT:

Yaz tahtaya bir daha, tut defteri kitabı
Sarı çizmeli Mehmet ağa bir gün öder hesabı

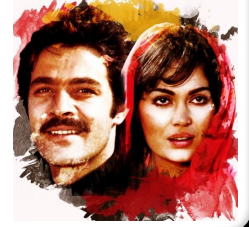
sinema

Selvi Boylum Al Yazmalım

Senaryo: Cengiz Aytmatov
Yönetmen: Atif Yılmaz-1977 (Süre: 90 dakika)
Oyuncular: Kadir İnanır ve Türkân Şoray

film'den unutulmaz replik'ler

- Benim adım İlyas. Kamyonumun adı Aldırma Gönül. Senin adın ne al yazmalım?
- Elveda Asya, elveda selvi boylum, al yazmalım, elveda bitmiş türküm benim.
- Elini tuttum, sıcacık; sanki yüreği elimdeymiş gibi.
- Bizimle konuşmuyor arkadaş. Peki niye konuşmuyor. Bizi adam yerine koymuyor mu diyorsun. Ziyanı yok gülüşü yeter bize.
- Ben seni buldum al yazmalım, kaybetmek istemem... Seni görmeden yapamam ben.

KİTAP/LİK

DÜNYA KLASİKLERİ

ESERLERİ

- Acıklı Bir Sergüzeşt (Ahmed Salahaddin, tarihsiz);
- Adem-i Müsavat (Ali Fuat, 1343/1924);
- Anna Karenina (Raif Necdet Kestelli-Sadık Naci, 4 cilt 1328/1910);
- Hacı Murat (T.R., 1329/1911);
- Çocukluk (Rana Çakıröz, 1945);
- Gençlik (R. Çakıröz-Cengiz Ekinci, 1947);
- Çocukluk ve Gençlik Yılları (A. Ekeş, 1970);
- Familya Saadeti (Madam Gülnar, 1309/1891);
- Kazaklar (A.K. Akyüz, 1937);
- Sivastopol 1855 (Esat Nermi, 1966);

Lev Nikolayevich TOLSTOY

(9 Eylül 1828 - 20 Kasım 1910)

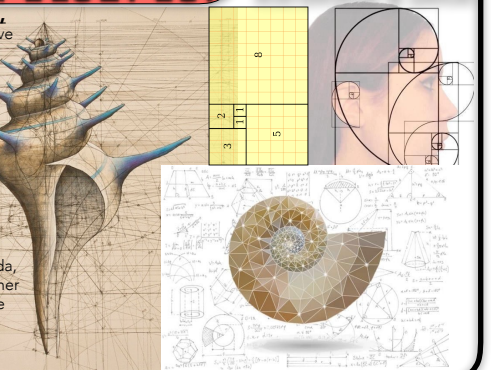
- Savaş ve Barış (Harp ve Sulh adıyla, A.K. Akyüz, 1938; Zeki Baştuğar, 4 cilt 1943-49; Vahdet Gültekin-Samih Tiryakioğlu, 1958; Savaş ve Barış adıyla Leyla Soykut, 4 cilt, 1968-71; Cevat Çapan, 1971; Ela Güntekin, 1974; A. Tokatlı, 4 cilt 1982);
- Anna Karenina (Bahadır Dülger, 2 cilt 1949; A. Bekir Sıtkı, 2 cilt 1959-60; Hasan Ediz, 4 cilt 1968; Rasib Tmaz, 1970; Ergin Altay, 1970);
- İvan İlyiç'in Ölümü (Haydar Rifat Yorulmaz, 1935; N.Y. Taluy, 1945; Mehmet Özgül, 1969; G. Suveren, 1974);
- Kreuzer Sonat (Ali Kamil Akyüz, 1936; Nilbal Yalaza Taluy, 1954; R. Tmaz, 1972);
- Serge Baba (Hüviyet Bekir Örs, 1943);
- Diriliş (E. Altay, 1971; R. Tmaz, 1970; N. Altınova, 1982)

Sanat & ESTETİK

FELSEFESİ

Fibonacci Dizisi.

0 ve 1 ile başlayan ve her sayının kendisinden önce gelen iki sayının toplamı ile elde edildiği bir sayı dizisidir. Fibonacci sayı dizisindeki sayıların birbirleriyle oranı olan ve altın oran denilen 1,618 sayısı; doğada, sanatta ve hayatın her alanında görülen ve estetik ile bağdaştırılan bir sayıdır.

MATEMATİK & SANAT

Şiir tahlilleri akademisi

İsmet EMRE
(BURUCUĞU EDEBİYAT DERGİSİ)

Balkon şiirinin teması, modern mimari anlayışının insan üzerindeki olumsuz etkisidir. Şair bunu balkon göstergesini kullanarak vermektedir. Bilindiği gibi balkon anlayışı daha çok Batılı mimarın bir özelliğidir. Özellikle apartman kültürünün yaygın olduğu dönemden itibaren, çok katlı binalarda yaşayan insanların dışarıyla temasını sağlamak için başvurulmuş bir yöntemdir. Ancak şaire göre faydadan çok zararı olan bir mimari unsurdur balkon. Hele çocuklar söz konusu edildiğinde! Çocuklar, hareketli olmaları, sürekli dışarı çıkmak için balkonu tercih edişleri, kontrollerini sağlamakta güçlük çekmeleri bakımından balkonun olumsuzluklarından ziyadesiyle etkilendirir.

Şair, burada, modern mimari anlayışının olumsuzluklarını balkon göstergesiyle anlatırken, şiiri değil de başka bir edebî ifade yöntemi kullanabilirdi. Bir hikâyeyle, bir deneme yahut makaleyle bize balkonun olumsuz özelliklerini sıralayabilir ve geleceğin dünyasındaki evlerin balkonsuz yapılması gerektiğine dair tezler ileri sürebilirdi. Ancak şiirde yarattığı etkiyi yaratması neredeyse imkânsız olurdu. Şiirin kendine özgü sesi, kurgusu, dil ve üslubu zihnimizde daha kalıcı etkiler bırakmaktadır. Nitekim birinci dörtlükteki "Çocuk düşerse ölür çünkü balkon/ Ölümün cesur körfezidir evlerde/ Yüzünde son gülümseme kaybolurken çocukların Anneler anneler elleri balkonların demirinde" ifadesi yerine "balkon, çocuklar için ölüme götürür yollardan biridir. Aman çocuklarınızı balkona tek başlarına bırakmayın. Eğe çocuklar balkondan düşüp ölürse anneleri buna çok üzülür." Gibi bir ifade kullanmış olsa, günlük hayatta sürekli karşılaştığımız biçimde bir dil kullanmış olurdu ve dil günlük iletişim misyonunun ötesine geçip amaçla aracı örtüşüren ontolojik bir niteliğe dönüşmezdi. Oysa "ölüm" yerine "son gülümseme"; "anne kederi" yerine çocuğunun ölümüyle şoka girmiş bir annenin buz gibi demiri kavramış elleri ima edilerek "anneler anneler elleri balkon demirinde" demek suretiyle hiç alışık olmadığımız, bize farklı gelen bir dil ve üslup kullanımı sergilemektedir. Balkon korkusunun bir bilgi olmaktan çıkıp canlı, elle tutulur bir nesneye dönüştürülmesi ve zihnimize çakılarak kalıcılaştırılması şiirin kendine özgü büyüleyici telkininden kaynaklanmaktadır.

a. Şiir ve Zihniyet:

Balkon şiirinde, Sezai Karakoç ile özdeşleştirilebileceğimiz bir bakış açısı ayan beyan ortadadır. Şairin hayat görüşü ve estetik algısının genelde Doğu medeniyeti, özde ise İslam düşüncesine dayandığını biliyoruz. Bu da ister istemez Batılı düşünce, yaşam biçimi, sosyal hayat, edebî ve estetik değer kurularının bir şekilde reddi anlamına gelmektedir. Batılı mimari, belki de zorunlu olarak "apartman" kültürüne dayanmakta, bu da yerine göre binlerce insanın aynı yapının içine sıkıştırılmasıyla oluşturulmuş bir yan yana geliş anlamına gelmektedir. Evlerin sıkışık sıkışık olması, her santimetre karenin hesabıyla oluşturulmuş bir mekan anlayışı, istediğiniz an adınızı dışarı atmayı güçleştirmektedir. Sürekli ev içine kapatılmış insan için dışarıyı teneffüs etme olanağı bir tek balkona mümkün görünmektedir. Böylece balkon, bir zorunluluğun ortaya çıkardığı patoloji olarak düşünülebilir. Bu durumda, balkonların varlığı, ona ayak uydurmayı beceremeyen, henüz gerçek ile yapaylığı birbirinden ayırmakta zorlanan çocukları tehdit etmektedir ve zaten balkonun olumsuz etkilerine en fazla çocuklar maruz kalmaktadır. Modern dünyada, gazeteler sıklıkla, balkonda dışarıyı seyreden çocukların aşağı düşme öykülerini yazmaktadırlar. Hayatımızın önemli gerçeklerinden biri olmuştur bu. Şair, burada Batılı "modern" mimari anlayışına tepkisini dile getirmektedir.

b. Şiirde Ahenk:

Sezai Karakoç, II. Yeni şairlerindendir. Balkon şiiri de kuşkusuz bu dönemde ortaya çıkmış metinlerinden biridir. II. Yeni, şiirde katı bir biçimsel fikri sabit geliştirmemiş olmakla birlikte; gerek Divan, gerek Halk, gerekse Batı şiirinden etkilendiği.

Balkon şiirinde, belirgin olmasa bile Halk şiirinin 4'lük anlayışı ile dağınık şekilde bir kafiyeye sistemiyle karşılaşırız. Bununla birlikte, şiirde ahenk sağlamak için şair mısra içi kafiyeler, aliterasyonlar ve redifler de kullanmıştır. Birinci dörtlükteki "balkon/çocukların"; ikinci dörtlükteki "balkon/kefen" kelimeleri arasında yarım kafiyeye kullanılmıştır. Aynı şekilde, birinci dörtlükte "evlerde/ demirinde"; üçüncü dörtlükteki "zamanlarda/sonra da"; son dörtlükteki "Koşa koşu gidiyorum/öpmeye gidiyorum" kelimeleri arasında ciddi bir ses benzerliği yaratılarak ahenk oluşturulmuştur. Yine birinci dörtlüğün son mısrasında "Anneler anneler elleri balkonların demirinde" "r" ve "l" sesleri sürekli yinelenerek bir armoni sağlanmıştır. Üçüncü dörtlükteki "Gelecek zamanlarda/ Ölüler balkonlara gömecekler" mısralarında da "l" sesleri bir armoni yaratmaktadır.

c. Şiir Dili:

Balkon şiirinde "balkon"un evlerde "ölümün cesur körfezi" olması; şairin içinde ve evlerde "balkonların" ancak bir tabut kadar yer tutması; balkonlarda asılı çamaşırların bir anda "hazır kefen"e dönüşmesi; birağın toprağın altında rahat uyumayı, yerin yüzeyinde bile kendine hak tanımayan ölümlerin "balkonlara gömülmesinden" dolayı öldükten sonra bile rahat olamayacakları hep şiir dilinin olanaklarından yararlanılarak elde edilmiş metaforlardır.

Bununla birlikte "Çamaşırlarınızı asarsanız hazır kefen/Şezlongunuza uzanın ölü" mısraları dili bulunduğu işlev ve konumundan çıkarıp daha üst düzeyde bir kurguya dönüştürmektedir. Bu, II. Yeni şairlerinin sıklıkla yaptıkları dilin unsurlarının yerini değiştirme anlayışının bir uzantısıdır. Annelere, çamaşırlarınızı balkonlara asmak, sembolik olarak onlar için hazır kefen yapmak anlamına gelmektedir ima ve uyarısı yapılmaktadır. Bununla birlikte, güneşlenmek için balkona atılmış şezlongun varlığı ile mezar; oraya uzanmış

BALKON

Çocuk düşerse ölür çünkü balkon
Ölümün cesur körfezidir evlerde
Yüzünde son gülümseme kaybolurken çocukların
Anneler anneler elleri balkonların demirinde

İçimde ve evlerde balkon
Bir tabut kadar yer tutar
Çamaşırlarınızı asarsanız hazır kefen
Şezlongunuza uzanır ölü

Gelecek zamanlarda
Ölüleri balkonlara gömecekler
İnsan rahat etmeyecek
Öldükten sonra da

Bana sormayın böyle nereye
Koşa koşu gidiyorum
Alnından öpmeye gidiyorum
Evlere balkonsuz yapan mimarların

Sezai KARAKOÇ

insanların görüntüsü ile ceset arasında bir bağ kurularak balkon bir dinlenme, gökyüzünü seyir, dışarı açılan kapı ve pencere olma işlevinden çıkarılarak bir mezarlık işlevine büründürülmektedir.

Şair, devrik cümle kurgusundan da yararlanmıştı. Örneğin, "bana koşu nereye gittiğimi sormayın, ben evleri balkonsuz inşa edecek olan mimarların alnını öpmeye gidiyorum." yerine "Bana sormayın böyle nereye/ Koşa koşu gidiyorum/ Alnından öpmeye gidiyorum/ Evleri balkonsuz yapan mimarların" ifadesini kullanarak daha çarpıcı bir vurgu, tonlama ve ses tonu yakalamıştır.

Karakoç, şiir dilinin kendine özgü işleyişini en belirgin şekilde "Yüzünde son gülümseme kaybolurken çocukların/ Anneler anneler elleri balkon demirinde" mısralarında göstermiştir. Burada, "ölüm"ü ve onunla ilişkilendirilebileceğimiz her türlü masum duyguyu, ölümlerle çocuk arasında bir türlü kurmak istemediğimiz o hüznünlü bağı "çocuk ölünce" şeklinde ifade etmemiş; bunun yerine çok daha şiirsel, insanı çok daha derinden kavrayıp sarsan yüz/gülümseme/kaybolma/ çocuk kelimelerini kullanıp "ölüm" kelimesini ise hiç anmadan ölümü anlatmıştır. Çocuğun(un) ölümü karşısında annenin çok geçirmişliğini, ezikliğini, bağı yanıklığını, yüzünün karalar bağlamasını vs. bütün bunları kullanmadan ama bütün bunlardan daha etkili şekilde "Anneler anneler elleri balkonların demirinde" ifadesiyle ortaya koymuştur. "Anne/ annenin elleri/ balkon demiri" şok tam da buradaki karşıtlıklardadır. Sanki çocuğunun ansızın ölümünü gören ve hala onun orada yatan gövdesini seyrederek şok geçiren annenin sıcaklığını, elleri yoluyla balkonun demiri bir anda çekip almış, yüzündeki kanı alır gibi, yüreğinin atışını alır gibi, nefesinin hareketini alır gibi dondurmuştur. Burada, şiir diline özgü olağanüstü bir tutum vardır.

d. Şiirde Yapı:

Balkon şiiri, dört 4'lük mısralardan oluşturulmuş dört dörtlük bir şiirdir. Şair, birinci dörtlükte; çocuklar için balkonların güvensiz yerler olduğunu, çocukların her an balkondan düşme riskleri taşıdıklarını, çocuklar ölünce buna en çok annelerin üzüleceğini; ikinci dörtlükte şairin nezdinde balkonların bir tabuttan farksız olduğunu, apartmanlarda yaşayan kadınların çamaşırlarını balkonlara astıklarını ve bunun olsa olsa hazır kefen yapma anlamı taşıyacağını, balkona uzanıp dinlenmenin ise mezara girip ölmekten bir farkının bulunmadığını; üçüncü dörtlükte geleceğin dünyasında ölüleri balkonlara gömeceklerini ve insanın bu dünyada olduğu gibi öteki dünyada da rahat edemeyeceğini; son dörtlükte ise bütün bu olumsuz tabloyu ortadan kaldıranın yolunun evleri balkonsuz inşa etmekten geçtiğini, felaketin önüne böylece geçileceğini, bunu yapacak olan mimarların ise kutlanması gerektiğini ifade eder. Böylece, şiirin yapısı birinci dörtlükten son dörtlüğe kadar başlangıç, gelişme ve sonuç şeklinde bir kompozisyon üzerine kurulmuş olmaktadır.

e. Şiirde Tema:

Şiirin konusu balkondur. Birinci derecede önemli tema, balkonların çocuklar için tehdit olduğudur. İkinci derecede, çocukların balkon yüzünden ölümlerinin en fazla annelerini üzüleceğidir. Üçüncü derecede, gelecekte ölümler balkonlara gömülecek oluşlarının/gömülmek zorunda kalınışlarının yarattığı ürpertidir. Dördüncü tema ise şairin mimarlardan istediği bir beklentidir: Evleri balkonsuz yapmaları.

...

[Yazının devamı için bkz.]

<https://sahbeyit.wordpress.com/2011/04/11/balkon-sezai-karakoc-inceleyen-ismet-emre/>